DOMSTOLENS DOM (anden afdeling)
4. juli 1985 *

I sag 220/84

angående en anmodning, som Bundesgerichtshof i medfør af artikel 3 i protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

AS-Autoteile Service GmbH, tysk selskab med hjemsted i Bühl (Forbundsrepublikken Tyskland),

mod

Pierre Malhé, erhvervsdrivende med bopæl i Saleux (Frankrig),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 16, nr. 5, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager,

har

DOMSTOLEN (anden afdeling)

sammensat af afdelingsformanden O. Due, dommerne P. Pescatore og K. Bahlmann,

generaladvokat: C. O. Lenz
justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

efter at der i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er afgivet indlæg af:

— sagsøgeren i hovedsagen, AS-Autoteile GmbH, ved advokat Ernst Jan Rassek, Karlsruhe,

* Processprog: Tysk.

— Det forenede Kongeriges regering ved S. J. Hay, Treasury Solicitor's Department,

— Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Friedrich Wilhelm Albrecht, bistået af Silvio Pieri, italiensk tjenestemand, der efter udvekslingsordningen med statsforvaltningernene gør tjeneste ved Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 6. juni 1985,

afsagt følgende

DOM

(Sagsfremstillingen udelades)

Præmisser

1 Ved kendelse af 9. juli 1984, indgået til Domstolen den 28. august s.å., har Bundesgerichtshof i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (herefter benævnt konventionen), stillet tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 16, nr. 5, i nævnte konvention.

2 Det fremgår af sagen, at sagsøgeren i hovedsagen, AS-Autoteile GmbH, der har hjemsted i Bühl, og som driver virksomhed med istandsættelse af brugte autoreservedele, havde stået i forretningsforbindelse med selskabet PAT GmbH, der har hjemsted i Meckenheim ved Bonn, i hvilket en af selskabsdeltagerne er Pierre Malhé. Denne driver virksomheden Société de récupération de pièces automobiles, har bopæl i Saleux (Frankrig), og er den sagsøgte i hovedsagen. På et givet tidspunkt opnåede AS-Autoteile GmbH ved Landgericht Bonn en den 5. april 1978 dateret udeblivelsesdom over PAT GmbH, hvormed dette selskab dømtes til at betale 1 001 476,95 DM med tillæg af renter for levering af mangelfulde varer.

3 I forbindelse med den af AS-Autoteile GmbH iværksatte tvangsfuldbyrdelse af dommen viste det sig, at PAT GmbH var insolvent. AS-Autoteile GmbH har gjort gældende, at selskabets insolvens skyldes, at midler tilhørende dette som fiktive overskud retsstridigt er blevet overført til en af selskabsdeltagerne, Pierre Malhé, der er bosat iFrankrig. AS-Autoteile GmbH indgav som følge heraf for Amtsgericht Rheinbach begæring om udlæg og transport i den fordring, PAT GmbH efter sagsøgerens opfattelse kunne gøre gældende mod Pierre Malhé efter reglerne om den uberettigede berigelse, hvilken begæring nævnte ret imødekom ved kendelse af 6. marts 1980.

4 På grundlag af kendelsen udtog AS-Autoteile GmbH ved Landgericht Baden-Baden stævning mod Pierre Malhé med påstand om beløbets betaling. Det fremgår ikke af sagen efter hvilken værnetingsregel, sagen anlagdes. Ikke desto mindre blev Pierre Malhé af Landgericht Baden-Baden, der anså sig for internationalt kompetent, ved dom af 17. november 1981 tilpligtet at betale AS-Autoteile GmbH det beløb, han som uberettiget berigelse havde oppebåret fra PAT GmbH, i det til fyldestgørelse af AS-Autoteile GmbH nødvendige omfang.

5 Denne dom indankede Pierre Malhé for Oberlandesgericht Karlsruhe, der ved dom af 15. oktober 1982 med henvisning til konventionens artikel 2 erklærede sig inkompetent, da den angivne skyldner havde bopæl i Frankrig. Efter Oberlandesgericht var det domstolene i Frankrig, der i så fald havde kompetencen. Dommen indbragte AS-Autoteile GmbH ved revisionsanke for Bundesgerichtshof, der i kendelse af 7. november 1983 afviste sagen. Kompetencespørgsmålet for så vidt angår sagens realitet, er således endeligt afgjort.

6 Mens sagen endnu verserede, havde Landgericht Baden-Baden i en kendelse af 17. december 1982 pålagt AS-Autoteile GmbH at betale sagens omkostninger. Kendelsen var eksigibel, og AS-Autoteile GmbH havde for atundgå tvangsfuldbyrdelse over for Pierre Malhé stillet en bankgaranti på 40 000 DM, hvilken garantierklæring sidstnævnte fortsat er i besiddelse af.

7 På denne baggrund har AS-Autoteile GmbH for samme Landgericht Baden-Baden anlagt fuldbyrdelsesafværgesøgsmål mod Pierre Malhé efter § 767 i Zivilprozessordnung (ZPO). Bestemmelsen lyder således:

1) Indsigelser, der vedrører det i dommen fastslåede krav, skal skyldneren gøre gældende ved sagsanlæg for den ret, der har påkendt sagen i første instans.

2) Sådanne indsigelser kan kun fremsættes i det omfang, de beror på forhold, der først er indtrådt efter afslutningen af de mundtlige forhandlinger, under hvilke indsigelser senest skulle være gjort gældende efter bestemmelserne i denne lov, og ikke længere kan gøres gældende ved genoptagelse.

3) Stævningen i en sådan sag skal angive samtlige de indsigelser, som sagsøgeren på dette tidspunkt kan gøre gældende.

8 Til støtte for fuldbyrdelsesafværgesøgsmålet har AS-Autoteile GmbH påberåbt sig modregning mellem det pågældende sagsomkostningskrav og det PAT GmbH tilkommende berigelseskrav mod Pierre Malhé, hvilket krav er blevet overdraget AS-Autoteile GmbH til inddrivelse. Endvidere har AS-Autoteile GmbH påstået den pågældende garantierklæring tilbageleveret.

9 Landgericht Baden-Baden har ved dom af 4. april 1983 erklæret sig inkompetent, henset til, at indsigelsen har sammenhæng med et søgsmål, der allerede er afvist af tyske domstole på grund af manglende kompetence.

10 Afvisningsdommen har AS-Autoteile GmbH med en direkte revisionsanke indbragt for Bundesgerichtshof. Sagen har foranlediget Bundesgerichtshof til at stille følgende tre præjudicielle spørgsmål:

1) Er fuldbyrdelsesafværgesøgsmål i medfør af § 767 i den tyske Zivilprozessordnung omfattet af værnetingsreglen i konventionens artikel 16, nr. 5?

2) Kan en fordring under et fuldbyrdelsesafværgesøgsmål for retterne i den kontraherende stat, hvor fuldbyrdelsesstedet er beliggende, efter konventionens artikel 16, nr. 5, gøres gældende til kompensation mod det krav, der søges fuldbyrdet, når den selvstændige indtaling af den pågældende fordring ville falde uden for nævnte retters kompetence?

3) Omfatter kompetencen efter konventionens artikel 16, nr. 5, en sag, hvorunder skyldneren under påberåbelse af, at tvangsfuldbyrdelsen ikke kan nyde fremme, kræver udlevering af en garantierklæring, han har stillet som sikkerhed for tvangsfuldbyrdelsens afværgelse?

11 Det bemærkes, at konventionens artikel 16 bestemmer, at »enekompetente, uden hensyn til bopæl, er: ... 5. i sager om fuldbyrdelse af retsafgørelser, retterne i den kontraherende stat, hvor fuldbyrdelsesstedet er beliggende«.

12 Ved besvarelsen af det første spørgsmål må det fastslås, at sager af den i § 767 i Zivilprozessordnung omhandlede art som sådanne er omfattet af værnetingsreglen i konventionens artikel 16, nr. 5, på grund af deres snævre tilknytning til fuldbyrdelsen. Det anførte lader imidlertid det spørgsmål stå åbent, hvilke indsigelser, en part under en sådan sag kan gøre gældende, uden at overskride grænserne for artikel 16, nr. 5. Dette er genstanden for Bundesgerichtshofs andet spørgsmål.

13 Dette spørgsmål går nemlig ud på, hvorvidt en part under en sag om fuldbyrdelse kan gøre et krav gældende til kompensation, med hensyn til hvilket retterne i den kontraherende stat, hvor fuldbyrdelsesstedet er beliggende, ikke ville være kompetente, såfremt kravet fremsattes under et selvstændigt søgsmål.

14 Spørgsmålet må afgøres i lyset af konventionens ordning, herunder navnlig forholdet mellem bestemmelserne i artikel 2 og i artikel 16.

15 Ifølge artikel 2 skal personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, sagsøges for retterne i denne stat. Bestemmelsen har til formål at beskytte sagsøgtes rettigheder og modsvares i så henseende af de lettelser, konventionen hjemler for så vidt angår anerkendelsen og fuldbyrdelsen af udenlandske retsafgørelser. I det foreliggende tilfælde har de tyske domstole allerede fastslået, at påkendelsen af det krav, sagsøgeren påberåber sig, henhører under de franske domstoles kompetence, da sagsøgte har bopæl i Frankrig.

16 Konventionens artikel 16 opstiller en række undtagelser fra denne hovedregel i form af enekompetencer for visse tvister, der har særlig tilknytning til en anden kontraherende stats område end den stat, artikel 2 henviser til, på grund af en fast ejendoms beliggenhed, et selskabs hjemsted, en indførsel i et offentligt register, eller, som nævnt under nr. 5, stedet, hvor fuldbyrdelsen af en retsafgørelse begæres.

17 Den særlige tilknytning, bestemmelsen i artikel 16 har for øje, indebærer, at en part ikke kan påberåbe sig den kompetence, artiklens nr. 5 tillægger retterne på fuldbyrdelsesstedet, til for disse retter, i form af et modkrav, at indbringe en tvist, der efter artikel 2 henhører under retterne i en anden kontraherende stat. Anvendelsen med dette formål af et fuldbyrdelsesafværgesøgsmål er i strid med den kompetencefordeling, konventionen har fastsat mellem retten på sagsøgtes bopæl og retten på fuldbyrdelsesstedet.

18 I det foreliggende tilfælde, hvor de tyske domstole allerede har erklæret sig inkompetente til at påkende det krav, der gøres gældende til kompensation, er påberåbelsen heraf mod fuldbyrdelsen af en afgørelse, der vedrører de i den samme sag pålagte sagsomkostninger, en åbenbar procedurefordrejning fra sagsøgerens side med det formål, indirekte at opnå tyske domstoles påkendelse af et krav, for hvilket disse efter konventionen savner kompetence.

19 Bundesgerichtshofs to første spørgsmål må derfor besvares med, at fuldbyrdelsesafværgesøgsmål, som de i § 767 i den tyske Zivilprozessordnung omhandlede, er som sådanne omfattet af værnetingsreglen i konventionens artikel 16, nr. 5, men sidstnævnte bestemmelse giver imidlertid ikke hjemmel til, at en fordring under et fuldbyrdelsesafværgesøgsmål for retterne i den kontraherende stat, hvor fuldbyrdelsesstedet er beliggende, gøres gældende til kompensation imod det krav, der søges fuldbyrdet, når den selvstændige indtaling af den pågældende fordring ville falde uden for nævnte retters kompetence.

20 Henset til nævnte svar er det tredje spørgsmål uden genstand.

Sagens omkostninger

21 De udgifter, der er afholdt af Det forenede Kongeriges regering og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til parterne i hovedsagen udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (anden afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Bundesgerichtshof ved kendelse af 9. juli 1984, for ret:

Fuldbyrdelsesafværgesøgsmål, som de i § 767 i den tyske Zivilprozessordnung omhandlede, er som sådanne omfattet af værnetingsreglen i konventionens artikel 16, nr. 5, men sidstnævnte bestemmelse giver imidlertid ikke hjemmel til, at en fordring under et fuldbyrdelsesafværgesøgsmål for retterne i den kontraherende stat, hvor fuldbyrdelsesstedet er beliggende, gøres gældende til kompensationn imod det krav, der søges fuldbyrdet, når den selvstændige indtaling af den pågældende fordring ville falde uden for nævnte retters kompetence.

Due Pescatore Bahlmann

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 4. juli 1985.

P. Heim
Justitssekretær

O. Due
Formand for anden afdeling